СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 188. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 8-го вересня 1942. No. 188. Jersey City, N. J., Tuesday, September 8, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ПЯТЬ МІЛЮНІВ ЖІНОК ПОТРІБНО В ПРОМИСЛІ

ВАШИНҐТОН. — Голова комісії заряду людської сили, Пол МекНот, назначив комітет жінок, завданням яких буде повести кампанію і зорганізувати пять міліонів жінок для военного промислу Америки. Хоч в Америці засоби людського матеріялу є дуже великі, але тотальна війна і велика небезпека з боку ворогів Америки вимагає, щоб кожна здорова особа обох полів була посередньо, або безпосередньо затруднена для зусиль війни. Відхід чоловіків до війська заставлятиме чимраз більше число жінок забирати їх працю. Головою комітету, що займеться організуванням тих жінок, МекНот назначив Маргарету Гикей. Втягнення тих жінок до промислу має наступити вже в наступному, 1943, році.

КОНТРОЛЮВАННЯ ВСІХ ЦИВІЛЬНИХ ПРОДУКТІВ.

ВАШИНҐТОН. — Рада Военної Продукції порішила запровадити контролю над усіми викінченими цивільними продуктами, котрі шляхом великих і малих крамниць розходяться поміж людей. Завданням цеї контролі буде наглядати, щоб ті продукти розплились рівномірно по всіх територіях, як теж по всіх крамницях, великих і малих, а щоб не вандрували часом до тих територій, чи до тих крамниць, в яких є певна більша фінансова примана. Завданням цеї контролі також буде наглядати, щоб дані продукти не накопичувались в одних руках, в надії, що колись їх ціна може підскочити.

РІШЕННЯ ПРЕЗИДЕНТА ВІДНОСНО ЦІН.

ВАШИНҐТОН. — Рішення президента заморозити фармерські ціни і ціни на заробітні плати, викликало по цілім краю велике враження. Це перший раз, що президент переходить понад голову рішень конґресу і заморожує фармерські ціни, хоч ті були хоронені постановами конґресу й мали свободу зростати вгору. Подібне з заробітними платами, котрі були заздрісно хоронені юніями. Відносно заробітних плат, то вони не можуть діткнути нижче платних робітників, бо відносяться головно до тих, що заробляють від $75 тижнево, до $7,500 річно. Поверх цеї суми всілякі підвишки будуть здержані.

ВИБУХ В АПАРТАМЕНТІ.

НЮ ЙОРК. — В однім моднім нюйорськім апартаменті, на 48 вулиці одна молода жінка, Дейвид Камерон Освалд, порішила поповнити самогубство. Вона позамикала двері і вікна, й опісля відкрила ґазові проводи. Серед ґазу вона задушилась. Але на тім траґедія не закінчилась. Вранці до її помешкання прийшла її служниця і задзвонила до дверей. Іскра, виходяча з електричного дзвінка запалила ґаз в середині і наступив жахливий вибух, який вбив служницю, як теж знищив шість помешкань в згаданім апартаменті, поранивши кількадесять осіб. Самогубниця була летункою і перед смертю не зраджувала ніяких познак пригноблення, а навпаки, виявляла велику веселість. Але та веселість була штучна, бо тепер поліція розкрила її ріжні записки, а навіть поезії, в котрих вона висказувала велике душевне придавлення.

КАМПАНІЯ ЗА СТАРИМ ЗАЛІЗЗЯМ.

ВАШИНҐТОН. — 150 американських ґазет приобіцяло урядовим чинникам, що будуть переводити кампанію, в ціли збирання старого заліззя. Хоч Америка є багата в ріжні сировці, але внаслідок війни запотребування ріжних металів такі великі, що треба використовувати все, що дасться використати. По пивницях, піддашах, ґаражах, чи фармерських стодолах, є величезні запаси старого заліззя. Воно ржавіє там і цілком пропадає. Те заліззя можна дуже добре використати і переробити нові речі. Те старе заліззя і металі люди повинні віддавати в дотичні руки.

ЗБИРАННЯ СТАРИХ ТОВЩІВ.

ВАШИНҐТОН. — Урядові власти назначили на наступний рік квоту пів біліона фунтів старих товщів, котрі повинні зібрати американці для ріжних военних цілей. Щороку по цілій Америці пропадають біліони фунтів товщів, котрі господині відкидають як відпадки від харчів. Часто господиня смажить мясо, картоплю, ріжні тіста, а опісля залишений товщ викидає на двір. А ще частіше, купивши мясо, вона відразу відрізує затовщені куски і їх відкидає. Робить вона це майже кожного дня. Якщоб впродовж року на кожного мешканця міста врятовано пять і пів фунта таких товщів, а на фармерського мешканця два і пів, то на рік можна було заощадити пів біліона фунтів. Тих товщів треба для виробу мила, омасти для машин, вибухових матеріялів і т. п. Ті товщі треба наперед перетопити, взяти в слоїк і щойно тоді віддати в належні руки.

Змобілізування Радієвих Стацій для Боротьби з Ворожою Пропаґандою

ВАШИНҐТОН. — Офіс военної інформації порішив притягнути всі американські радієві стації для боротьби з ворожою пропаґандою. На днях міністер німецької пропаґанди, Поль Ґебельс, заявив, що німецька пропаґанда стала могутньою зброєю в німецьких военних зусилях. Щодня кількадесять сильних радієвих стацій на 29 мовах говорить світови про те, як німці задивляються на ріжні світові справи. Німецька пропаґанда просякає також до Америки, бо в Америці не є заборонено слухати чужі стації. Щоб запобігти цьому і побобювати брехливу ворожу пропаґанду, офіс военної інформації порішив притягнути до цього американські радієві стації, хоч вони знаходяться в приватних руках і не підлягають стислій контролі уряду.

ДИСКУСІЯ НАД ПОДАТКАМИ

ВАШИНҐТОН. — Хоч між департаментом фінансів і конґресовими чинниками є великі ріжниці відносно стопи і способу збирання податків, то виглядає, що остаточно таки конґрес ухвалить податкову тарифу, на основі якої будуть відтягати по пять відсотків від усіх заробітних плат, як теж причинятимуть по пять відсотків до усіх цін предметів щоденної потреби. Дискусія відбувається далі щодо суспільних услуг, себто, чи по пять відсотків мають відтягати також лікарі, адвокати й інші професіоналісти й услужні компанії, котрі продають не продукти, але працю.

АРҐЕНТИНА ЗВЕРТАЄ УВАГУ НА СВОЇ НАЦІСТИЧНІ ОРҐАНІЗАЦІЇ

БУЕНОС АЙРЕС. — Націстичні орґанізації дотепер мали в Арґентині повну свободу ділання. Але внаслідок виступлення Бразилії до війни проти Держав Осі, обставини змінюються і в Арґентині, та дотичні чинники починають звертати увагу на діяльність націстичних орґанізацій. Арґентинський парлямент звернувся з запитом до міністра внутрішних справ, чи він думає щось робити в напрямку припинення діяльности пронацістичних орґанізацій?

УЧЕНИКИ ПРИ ФАРМЕРСЬКІЙ РОБОТІ

ЛОС ЕНДЖЕЛЕС. — Шкільна рада стейту Каліфорнія порішила повести кампанію, щоб 40,000 учеників середніх шкіл вислати для фармерських робіт. Брак робучих рук на фармах в стейті Каліфорнія відчувається дуже болюче.

Японці Винищують Китайське Населення При Помочі Опіюму

ЧУНҐКІНҐ (Китай). — Герисон Формен, кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс", подає жахливі числа щодо цього, як японська влада бореться за вистематичне вигублення китайців, вживаючи до цього наркотиків. Ось ту політику нищення ведеться обдумано й систематично. Наслідком того, як каже Лі Чунґ-кінґ, член Комісії Боротьби з Опіюм, є вже на північних китайських землях яких 13 міліонів китайців, що стали налоговими уживачами наркотиків. Є це величезне число, коли зважимо, що на тій території живе всього до 30 міліонів людей. Лі Чунґ-кінґ оголосив звіт про цю справу і подає точно, де і в якому місті існують фабрики, що виробляють опіюм. Є вони всюди, по всіх містах, що є під японською окупацією. І всюди є контрольовані японською владою. В деяких околицях сама влада прямо змушує людей заживати опіюм таки кожної днини. В інших, де вже люди без наркотиків не годні обійтись, вживається опіюм на те, щоб дістати за нього риж, мясо, одіж і т. п.

ФРАНЦУЗЬКА ПРЕСА ПРОТИ АМЕРИКАНЦІВ

ВІШІ. — В останніх днях поведено у всій французькій пресі гостру кампанію проти Америки. Пишеться, що американська мораль підупала і тому на полі военної промисловости не буде осягнене те, чого домагається през. Рузвелт. Ще далі згадується за американську боротьбу з часів Вашинґтона і поміч Франції, але в такий спосіб, що Злучені Держави нібн „не відвдячуються" за дану їм французами поміч.

ЗА ЗГОДУ ЖИДІВ З АРАБАМИ

ЄРУСАЛИМ. — Є новий жидівський рух, що його очолює д-р Юда Л. Магнес, що є проти того, щоб творити з Палестини жидівську чи арабську державу, а за те, щоби була спільна жидівсько-арабська держава, в якій жиди і араби малиб рівні права.

ВБИЛИ ЧОТИРЬОХ ЕПИСКОПІВ-ЧЕХІВ

БЕРН. — За те, що нібн мали „скривати вбивників Райнгарда Гейдриха", націстичного протектора Чехії, розстріляно чотирьох епископів, що належали мабуть до чеської національної церкви.

ЩЕ ДЕРЖИТЬСЯ.—Відділ автоматичних стрільців червоної армії своєю стрільбою удержує у своїм посіданні залізничу лінію, „десь на західньому фронті". Перед ними розриваються зо страшною силою німецькі гарматні кулі.

ЖЕРТВИ НАЦІСТІВСЬКОГО ТЕРОРУ ЗБІЛЬШАЮТЬСЯ З КОЖНИМ МІСЯЦЕМ

СТОКГОЛЬМ (Швеція). — Часопис „Ґетеборґ Ґандельстідрінґер" подає статистику жертв німецького терору над населенням тих країв, що опинились під націстівською окупацією. Статистика відноситься тільки до останнього року, коли, як кажеться, зачався властивий терор. Подані числа є взяті з офіційних німецьких оголошень. Отже за той останній рік нараховано, що жертвами цього терору впало 7,450 осіб. Як той терор збільшався, пізнати по тому, що в місяцях серпні й вересні 1941. року було 913 таких жертв, а в місяцях червні й липні цього року було їх уже 2,881. Замітне те, що між тими жертвами було 2,936 осіб, що були взяті як закладники, а 2,201 осіб розстріляно чи повішено за саботажі, протинацістівські акти і за спротив націстівській владі. За вбиття Райнгарда Гейдриха вбито в Чехії 1,103 осіб. За „зраду" і „допомогу вороготи" через радіо чи допомогою тим, що хотіли дістатись до Анґлії, розстріляно 809 осіб. Інших розстріляно за „економічний саботаж" чи нелеґальне „посідання пальної зброї". Найбільше розстріляно в тому році в Юґославії, бо там було 2,897 жертв. Далі іде Чехословаччина, а потім ідуть Польща, Греція, Франція і т. д. До цього додається, що німецькі звідомлення рідко згадують про виконання присудів смерти у Польщі. Нараховують, що націстівська влада розстріляла в Польщі до пів міліона осіб.

ЯК Є НА УКРАЇНСЬКИХ ЗЕМЛЯХ ПІД НАЦІСТАМИ?

СТОКГОЛЬМ. — З вістей, які доходять з тих земель, що їх загарбали німці від Советів, виглядає, що німці скривають числа, що відносяться до розстріляних, увязнених, чи вивезених до концентраційних таборів з українських земель. Виходить, що німецькій владі залежить, щоб виглядало, що населення тих земель не є проти німців. Та з самої німецької преси можна вичитати, що німецька влада стрічається не тільки з неприхильністю населення, але й з ворожим наставленням до неї. Обраховують, що німці інтернували, або увязнили на загарбаних ними від Советів землях понад один міліон осіб.

ВЯЖКА ДОЛЯ СЛОВІНЦІВ.

ЛОНДОН. — Тому, що словінські повстанці злучилися з революційними військами ґен. Дражи Михайловича, італійські війська вбили 7,000 словінців, а 35,000 загнали до концентраційних таборів. В армії Мигайловича має тепер бути понад 20,000 словінців.

ЗЕМЛЯ УСУВАЄТЬСЯ ВЖЕ СПІД НІГ . . .

НЮ ДЕЛІ (Індія). — Таке сказав про теперішнє положення Гітлера ген. А. Вейвел. Твердить, що навіть якщоб Гітлер мав нові успіхи военні в Советах, то його доля запечатана. Його „офензиви" не є вже для Аліянтів ніякими несподіванками.

СТАЛІН МАЄ БУТИ В СТАЛІНҐРАДІ.

ЦІРІХ (Швайцарія). — Бюро Ройтера подає, що німецька преса пише, що Сталін прибув до Сталінґраду, відбувши подорож з Астрахану кораблем по Волзі.

ПОМАГАТИ САБОТАЖАМИ!

ЛОНДОН. — Британський міністер летунства Синклер відзивається до тих, що живуть в Німеччині й в землях, що є під націстівською окупацією, а симпатизують з Обєднаними Державами, щоб помагати аліянтським летунам, що нищать націстівські сили. Кажеться, що іде тут головно про такі саботажні акти, які нищать націстівські комунікаційні лінії.

НЕ ЗНАЮТЬ, ЩО ОЗНАЧАЮТЬ ЕСПАНСЬКІ ПЕРЕМІНИ.

БЕРН (Швайцарія). — В Еспанії зайшли зміни, бо переорганізовано цілий міністерський кабінет. Уступив навіть Рамон Сунер, орґанізатор еспанських фашистів, що був досі правою рукою ґен. Франка. Ось ті переміни заскочили навіть Берлін. Принаймні так виглядає, коли читати офіційні звідомлення про ті зміни. Та новий уряд заповідає, що в Еспанії далі тасама особа є головою держави, та що теж і надалі буде провадитись та сама внутрішня і загранична політика.

ДУМАЮТЬ ПРО ЗАГРАНИЧНУ ТОРГОВЛЮ.

ЛОНДОН. — Гю Далтон, президент Торговлі Ради, заповідає, що ще заки війна закінчиться, британська індустрія буде мусіти зачати переходити на мирову, щоб мати в запасі товари на експорт, як тільки настане мир. Про це, каже він, треба вже тепер думати, щоб мати змогу зараз по війні зявитись на світовім ринку з британськими товарами.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ЗАКЛИК ДО МОЛОДІ

Поява президента Рузвелта на Інтернаціональному Студентському Соймі в Вашингтоні має багато елементів, які роблять її цікавою не лише для молоді, але просто для кожної людини, що цікавиться громадськими справами.

Промова президента до збору молоді являється передовсім одною з перших проб з боку демократичного уряду зєднати на свій бік молоде покоління і то не лише в Америці й по інших краях Обєднаних Держав, але й по краях, завойованих державами Осі, ба й в цих державах. Доказом серіозности ставлення справи є хочби те, що цю промову негайно переложено й розіслано радіом 31 мовами.

Є це важний факт супроти того, що в цьому згляді демократичні держави дозваляли вже довго себе випереджати тоталітарним державам і організаціям, котрі відразу звернули увагу на приєднання молоді для своїх кручених ідеологій демагогічними кличами боєвости, революційности, дисципліни та зовнішніми блахманами, як уніформами, маршуваннями мілітарними формаціями, спеціяльними здорвленнями. Кожна тоталітарна організація мала спеціяльні відділи молоді, котрі вона пробувала просякнути своєю ідеольоґією й зробити їх сліпо відданими вождам і фірерам. Проти цього всего демократичні держави й організації робили зникаючо мало. Вони не оборонялися навіть ефективно, як тоталітарні інтриґанти переміняли демократичні організації на фронтові заслони для себе. Вони з питомою демократичною самопевністю поклалися на те, що молодь уже сама почує й демократичний бік справи й без вагання прихилиться на бік демократії.

Інтернаціональний Студентський Сойм у Вашинґтоні та участь у нім президента Злучених Держав показує, що ця самопевна байдужість демократичних держав і урядів до молоді вже скінчилася. Демократичні держави починають нарешті позитивні заходи, аби сказати молоді, що саме предкладає молоді демократія, у супереч тоталітаризму. Демократична сторона каже молоді, за що вона стоїть, за що вона воює, якого порядку в світі вона хоче. Словом, демократична сторона переходить до боєвого ідеольоґічного наступу.

І тоталітаризм добре розуміє значіння цього факту, коли тоталітарні держави не дали молоді по краях під їх окупацією почути промови президента Рузвелта. Цим вони доказали, що вони бояться впливу демократичної ідеольоґії на молодь. Зогляду на те, що демократія не закриває ушей молоді на радіові промови тоталітарних фірерів, своєю поведінкою ці фірери показали, що навіть у їх власнім переконанні тоталітарна ідеольоґія слабша від демократичної.

І це власне показує, що демократія вступила на добру дорогу та що вона вимацала в панцирі тоталітаризму місце, крізь котре можна дістатися йому ножем до самого серця.

Як Японія Провадить Війну

Серед американських журналістів, що недавно замінені за японських журналістів, повернули з Японії до дому, знаходиться Рей Кромлі, заграничний дописувач „Ди Вол Стріт Джорнал". Рей Кромлі, котрий якийсь час перебував навіть в японській тюрмі, вернувши домів описує в згаданій газеті про те, в який спосіб убога Японія провадить свою війну.

Він каже, що від коли вернув до дому, на кожному кроці ставлять йому такі запити: Як це можливо, що така вбога і без ніяких сирівців Японія може так довго вести війну і навіть осягати перемоги? Вонаж витворює річно всього від пять до шість міліонів тон сталі, втой час, коли сама Америка виробляє поверх 90 міліонів тон. Японія також не має інших сирівців, як ось вугля, нафти, вовни, збіжжя і т. п. Теперішня війна вимагає величезної витрати ріжного матеріялу. Що є причиною, що Японія дотепер не вичерпалась і, як заявляють ті, що звідтам повернули, не можна очікувати, щоб вона скоро на домашнім фронті заломалася?

Рей Кромлі відповідає на ці питання і каже, що хоч в Японії дійсно всіх сирівців мало, але усім тим засобом сирівців, який Японія має, як теж кожним куском металю й іншого продукту, всеціло завідує армія і фльота. Збройні сили Японії стоять на першому і на останньому місці. Вони є всевладні і всі потреби цивільного населення уступають перед потребами збройних сил. Життя цивільного населення упрощено і обчімхано з усіх приємностей та зведено його до звичайнісінького животіння.

Про обмеження цивільного населення Америки, каже він, чув він і в Японії. Зрозуміло, що він не вірив, щоб в Америці були такі браки, про які говорили японські кола. Всетаки, внаслідок війни, повинно тут бути ограничене життя і обмежені ріжні життєві приємности, думав він. Колиж вступив на американську землю, то побачив, що тут фактично нема жадного ограничення. Тисячі цивільних авт гонять по вулицях, ресторани повні харчів і напитків, крамниці повні всіляких товарів, а крамарі далі заманюють людей до покупів. Одним словом, звинятком дещо більшого числа людей в одностроях, не видно в Америці нігде сліду війни.

В Японії цілковито інакше. Нарід там живе дуже нужденно. Жменею рижу та деякої іншої ярини чоловік там проживає цілий день. Агенти уряду провірюють кожний дім і кожну загороду, та забирають не лише кожний шматок старого заліззя, але забирають всі добрі металеві речі, щоб опісля той метать переробити на воєнні продукти. Фабрики цивільних виробів не лиш зовсім припинені, але їхні машини, навіть коли вони в цілковито доброму стані, забирають державні агенції і віддають для перерібки на воєнні продукти. Японські мілітаристи трактують війну поважно і не дивляться, що буде по закінченні війни. Наперед вони мусять війну виграти, думають вони, а опісля будуть думати про цивільні потреби.

По вулицях японських міст не курсують ніякі цивільні авта, з винятком хіба декількох, що опалювані вуглем і що псуються на кожнім кроці. Вуглем опалюють також міські автобуси, що теж псуються і стають дуже часто. Газоліни потрібно воєнним трокам і літакам, тому цивільні люди можуть пішки ходити, заключають японські мілітаристи. З тих то причин, хоч Японія має далеко менше від Америки, але те „менше" вона вцілости використовує на цілі війни.

Безперечно, що ті мізерні копальні, котрі є в Японії, також не вистарчилиб Японії в її війні, без огляду на конфіскати всього з боку мілітаристів, якщоб Японія вже раніше не була поробила великі запаси потрібних матеріялів. Японія чимало настягала ріжного старого заліззя з Америки і те заліззя тепер повертається проти Америки. Крім того Японія нині в подібний спосіб, як це вона зробила в себе в дома, обдирає із всякого заліззя, металів і инших воєнних матеріялів, всі ті краї, що вона окупувала. Як лиш японці дісталися до Гон Конгу, відразу почали обдирати місто з усіх металів і поспішно їх везти до Японії. Те саме вони зробили з Сінгапуром, зі всіма іншими містами і територіями, котрі вони підбили. Дедалі японці почали використовувати ті земні ресурси, які знаходилась в данім підбитім краю. Але це приходиться їм тяжко, внаслідок знищення тих ресурсів у хвилині, як вони мали попасти японцям в руки.

Кромлі заключає, що Японія є дуже небезпечним ворогом. Бо ті її недостачі і браки є водночас доказом її моральної сили. Коли нарід це все зносить і не протестує, це є доказом, що японські мілітаристи мають за собою величезну націю, готову на найбільші посвяти. Вслід за тим не треба дурити себе, що по більших мілітарних невдачах японська нація заломиться в середині і це буде кінець японському опорові. Щоб заломити японську націю треба буде її роздавити в її нутрі. Подібну думку, між іншим, висказав на днях теж бувший американський амбасадор до Токіо, Джозеф Ґру, що перебув там десять літ і знає Японію наскрізь.

В цім дещо смутнім образі є одно потішаюче явище: Японія вже ощаджує і ощаджувала кілька літ. Вона вже досягла вершка своєї ощадности і більше їй ощаджувати годі, бо люди з цієї „ощадности" зачалиб вмірати з голоду. Зате Америка, як це заважив Кромлі, навіть не почала ще щадити. Америка ще далі є так багатим і засобленим краєм, яким Японія ніколи не була, навіть за мирних часів. Під натиском війни й Америка мусітиме щадити й обертати чимраз більшу скількість своїх сирівців на воєнні продукти. В разі потреби вона може довести й себе до такої досконалої ощадности, як довела себе Японія. А тоді 90 міліонів тон американської сталі стане проти пять мілонів японської.

ПРО ТЕ, ЩО ПОТРІБНО ВИКОРІНИТИ

Кажуть, що коли в роках 1919 та 1920 опинилося кілька тисяч українських збігців і Чехословаччині і деяким з них пощастило дістати заняття, то останні страшенно завидували і нераз дуже злобно очернювали щасливіших від себе збігців. А коли деяким українським емігрантам в Празі вдалося і хату собі купити, то це вже було просто сіллю в оці для інших емігрантів з України. Це вже було просто злочином. І пошепки передавалося з уст до уст: „Таж не інакше... От і погрів собі добре руки в Україні за Центральної Ради чи Директорії, а тепер має защо й віллі собі купувати..." Бувало, що такі підшепти доходили до найгірших абсурдів. Підозріння падали часом і на найчесніших українських громадян... Таке розповідають.

А чому таке було? Бо на еміґрації в Чехословаччині опинилися тисячі українських збігців, і то в більшости таких, що не мали засобів на життя. Робіт мало траплялося, а коли яке заняття трапилося, то було на одну посаду по десять або й більше кандидатів. Ну, і починалася драча за посаду. Кандидат на посаду починав очернювати другого кандидата, нагадуючи такі то й такі ним видумані прогріхи свого противника, що він їх мав ніби допуститись ще вдома, в Україні... І так нераз випринали і найпоганіші сплетні на зовсім невинних та чесних українських громадян.

Дехто скаже: „Щож, йшла боротьба за існування..." Та чи повинна така „боротьба за існування" мати місце між нами? Чи не повинні ми прямо соромитися, що отсе така погана „боротьба за існування" мала місце між українськими збігцями в Чехословаччині, Франції та інших европейських країнах?

Так, прямо соромно таке згадувати. Та й не булоб треба за це згадувати, якби погані способи „боротьби за існування" не повторялися деколи і між канадійськими та американськими українцями. От нераз ще й тепер чуємо всілякі погані підшепти про деяких українських діячів, наприклад про редакторів. Часом ті підшепти появляються і на сторінках деяких часописів. Ба, що більше, на деяких українських редакторів були навіть брехливі доноси до поліції. І то таки від „своїх" людей.

Колиж пригнянутися, чому то таке робилося деякими людьми, то побачимо, що або через партійну нетерпимість, або прямо на те, щоб усунути цього або того редактора й посадити на його місце себе або свого приятеля.

Але й дуже непохвально поступають й ті українські редактори, що як опиняться без посади, то ніяк до якої іншої праці не хотять взятися, а тільки ждуть, щоб десь опорожнилося редакторське крісло.

Говоримо тут про редакторів тільки для прикладу. Розуміється, що воно стосується і до інших посад між українцями: до платних посад по запомогових товариствах і до неплатних становищ по Народних Домах, тощо.

Памятаймо, що слабість українців у тому, що вони розбиті. Українці ще за княжих часів постійно вели міжусобиці між собою, боролися то за київський престіл, то за інші важні престоли. Та й гетьмани Виговський, Дорошенко та Мазепа мали багато дрібних самолюбних соперників, що шкодили українській справі. Підняла була голову „отаманія" й підчас боротьби України за державну незалежність в роках 1917-1920. Та й тепер ще живе між українцями, теж і на американському ґрунті, багато всякого роду отаманчуків, що не допускають до цілковитої єдности між всіми українцями. Ну, а на таке явище між нами не повинно бути місця. То хоробливе явище. І його ми повинні якнайскорше позбутись.

Колиб обчислив всі напади на українців по чужинецьких часописах та журналах, то їх напевно булоб менше, як нападів українців на українців і то по українських часописах та журналах. А це зовсім нездорове явище і його треба позбутися!

Щоб українці внутрішньо скріпилися та заняли гідне становище в очах світу, то передовсім потрібно, щоб позбулися між собою дрібничкових особистих заздрощів. Кожний українець повинен ставитися до іншого чесного українця як до рідного брата. Українці повинні собі взаємно помагати, а не шкодити. Не потрібно їм змагатися за якесь одно яке становище, але старатися обєднаними силами розбудовувати життя так, щоби були становища для багатьох. І обєднаними силами треба українцям братись за справу визволення України.

О. Івах, Винніпеґ.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

Олександер Баляч.

Невияснена Справа

— Послухайте моєї пригоди, яка, щоправда, нецікава, затетимбільше повчаюча.

Такими словами звичайно зачинав Андрій Порцан одиноке оповідання, яке лише можна було почути від нього.

— Гадаю, що не прогрішуся, коли тут розповім його, — тимбільше, що ця пригода повчаюча і для мужчин і для жінок.

— То було — оповідав далі Андрій Порцан — тому вісім літ, на другому році, як я оженився.

Одного гарного весняного ранку сиділи ми обоє при снідання, себто ми вже були поснідали, та ще сиділи, нібито щось читали, одно на одне надулося.

Жінка докоряла мені, що я вечорами сиджу поза домом. Вона ніяк не могла зрозуміти, що навіть найліпший чоловік потребує мужеського товариства, невинної розривки. Вона навіть не хотіла вірити, що пиво при джерелі краще смакує, ніж дома. Впевняла, що то лише уява, яку мущини придумали для свого виправдання або щоби сердити жінок!

Як вона мені вперше зробила такі закиди, я збивав їй їх. Я старався переконати її, що ніхто, а вже передовсім адвокат, так як я, не повинен зривати звязків із товариством. Вже тому треба виходити на кілька годин, щоби потім із тим більшою радістю вернутися до своєї жіночки.

Та всі мої докази нічого не вдіяли! Досвід учить, що жінки деяких річей не хочуть розуміти.

На другий день нові докори затруїли мені каву, а небаром сніданням ми не промовивши одно до одного ні словечка.

Того нещасного дня ми обоє читали газету, себто кожне для себе, та вдавали начеб ми зовсім заняті були читанням.

Нараз почувся дзвінок і наймичка принесла мені лист, який — як вона сказала — щойно подав листар.

Я отворив коверту й що найшов там?

Я мало що не впав із крісла — карикатура: людське лице з оленячими рогами, з сімома розгалуженнями!

Я скоренько сховав листа та був радий, що гнівався з жінкою. Тепер бодай не могла вона спитати мене, що то за лист — а також по своєму звичаю (який це небезпечний такий звичай) не могла отворити листа.

За кілька хвилин я встав і пішов до своєї кімнати та старався не показати, що я схвильований.

У кімнаті я мерщій виняв листа та став проглядатися намальованій карикатурі. Може вона справді подібна на мене?! А нуко придивімося!

Я приглядався собі в зеркалі та побачив, що ця карикатура дуже подібна до мене.

Одначе ті роги? Що вони значать?

Я подер осоружний рисунок на дрібні шматочки та став добре проглядатися адресі. Письмо було, що правда, виразне, одначе вдаване, тому я не міг вгадати, хто то писав.

Хто міг бути такий відважний так трусливо насміхатися з мене? Я в думках пригадував собі знайомих, приятелів і чужих. Кого я міг підозрівати.

Роги на моїй голові, яку моя жінка так любить, навіть обожає! Що за глупота!

Всеньний день мав я зіпсований. В суді боронив я моїх клієнтів так погано, що втратив два процеси, а обід не смакував мені, як Бог зна коли вже.

Вкінці я став потішувати себе, що те все, то лише глупий жарт. Я і роги — це може бути лише жарт!

Вечором пішов я до клюбу. Я грав тарока та програв, бо на кожній карті бачив я лише роги.

Без гумору вернувся до дому, та рішився був, що зараз заберуся з хати, як лише жінка знову стала би докоряти мені. Та ні: як я ввійшов, жінка всміхнулася до мене, жінка подала мені руку й просила забути про наші суперечки, бо вона переконалася, що правда була по мому боці: мужчина потребує розривки!

Я вже хотів перепроситися, як ось жінка подала на вечерю мою улюблену страву: оленячу голову з грибками.

Оленяча голова! Припадок часом любить зажартувати собі з нас. Та вечеря смакувала мені. Я перепросився з жінкою.

Та ті роги не хотіли покинути моєї голови. Я сказав наймичці, щоби відтепер листи, адресовані до мене, клала на моє бюрко.

На другий день снідали ми при веселій гутірці — та я все таки наслухував, чи не задзвонить дзвінок.

Так пройшло кілька днів. Я вже майже забув про роги, та провадив безжурно вечорі з товаришами. Аж одного дня я знову побачив на мому бюрку знайому коверту.

Я зараз подумав, який я вдячний повинен бути для наймички, що вона затямила собі мої слова, та поклала листа мені на бюрку. А то я вже був перепросився з жінкою тому вона напевно булаб перша перечитала цей лист.

У цьому листі не було вже нарисованих рогів, лише написаних кілька слів:

„Пане! Мушу з Вами говорити виразніше. Ви занадто вірите людям. Та будьте обережні, бо Вас зраджують! Приятелька".

Такий був зміст того огидливого анонїму, „Приятелька"! Отже то була якась ніжка, яка завзялася так ображувати мене! Отже навіть така невинна жінка, як моя, не вільна від підозрінь! Та цей анонімовий автор не затріюмфує. Моя жінка має в мене повне довіря!

Щоби розігнати чорні думки сьогодні я пообідав із товаришами, а вернувся до дому дуже пізно.

При сніданку я ледви міг глянути жінці в очі, бо сподівався, що вона добре візьметься насварити мене. Та як приємно розчарувався я, як жінка привитала мене щиро усміхом. Попросила лише скромно, щоби я, як не буду на вечері, заповів їй це заздалегідь. Бо ось учора зіпсувався бефстек.

Я обіцяв. Та як я пішов у мою кімнату, найшов знову листа на бюрку. І знову анонім: „Пане! Ваші приятелі мусять дуже любити Вас, коли відвідують Вашу хату й під Вашу неприсутність. А може Ви, припадково, були вчора вечором дома? Ви сліпі, чи нарочно не хочете нічого бачити?"

Лист випав мені з рук. Це вже не було підозріння, а таки найвиразніше обвинувачення.

Отже вчора тут хтось був, а моя жінка затаїла це переді мною?! Можливо воно? Чи я впав жертвою того, що так безмежно вірив жінці? Моїй жінці, яку вважав янголом, а вона облудно зраджувала мене!

У цій хвилині ввійшла наймичка з карафкою води. Я опанував себе та можливо найспокійніше спитався:

— В котрій годині приходив учора той пан?

— Так коло шестої, якої пів години пізніше, як пан вийшли до клюбу.

(Кінець буде).

Домашній Фронт

Хто ставився легковажно до перестороґ таких людей, як Л. Гендерсон і Д. Нелсон, що заповідали період недостатків і труднощів у нашому щоденному життю, зазнає в найближчих місяцях кілька неприємних несподіванок.

Америка живе тепер головно ще припасами тих товарів, які вироблено підчас 1941-го і на початку 1942-го року, коли то індустрія працювала повною парою і коли ще не почали перемінювати фабрик на воєнне виробництво. За виїмком ґумі, цукру й ґазоліни, яких недостачу спричинили трудності доставки, пересічний громадянин ще не відчув воєнних злиднів. Та вони наближаються. Признаки цього множаться кожного дня.

Дві заповіді майбутніх труднощів і недостач можна бачити у розпорядках Ради Воєнної Продукції з минулого тижня. Один розпорядок заразовує всю сталь, цинк, і різні роди дерева та всілякі інші матеріяли до тих, що їх „не вистачає на основні потреби". Другим розпорядком стримано працю при будові вісімдесятьпятьох електричних станцій по цілій Америці.

Що це значить? Перший розпорядок означає, що ніодного з тих матеріялів, яких „не вистачає на основні потреби" не будеться приділювати фабрикам, що виробляють продукти для вжитку цивільного населення. Коли не найдеться матеріялів, які можуть заступити сталь, цинк і т. п., то просто припиниться виріб товарів, для продукції яких ті металі чи дерево є необхідні. Другий розпорядок вказує, що вживання електрики для вигоди чи приємности буде теж припинене, що хто зна чи можна буде втримати вповні правильну електричну обслугу, та що, по словам тогож розпорядку „треба сподіватись невигід для цивільного населення й посвяти з його боку". Головне слово в цьому звідомленні це слово „треба". До нього треба привикати щораз більше, ще заки прийде зима з усіми невигодами.

Американський загал купує тепер два рази стільки воєнних бондів, що минулого року. Але цього все ще замало, щоб сповнити вимогу, яку поставив департамент скарбу. Урядові економічні знавці кажуть, що треба буде купувати багато більше бондів, якщо хочемо не допустити до інфляції.

Від 1-го січня цього року продано воєнних бондів за $5,400,000,000 Секретар скарбу Генрі Морґентав, каже, що в серпні продано менше бондів ніж пляновано. Це був вже третій місяць, що продаж бондів був нижче наміченої квоти.

З точки погляду інфляції дуже важно, яких грошей вживається на купівлю бондів. Урядові економісти вказують, що коли хтось купує воєнний бонд за сто долярів, які він був би відклав в якийсь інший спосіб, то це не помагає боротьбі з інфляцією. Тій боротьбі помагає тільки той, хто вкладає у воєнні бонди гроші, яких інакше вжив би на купівлю якихось товарів чи на інші звичайні видатки.

Набережна сторожа набирає ще більше людей, як залоги для своїх вітрильних човнів, що мають патролювати прибережні води. Блажчі інформації будуть подані устно після одержання прохання на письмі. Такі просьби на приняття (аплікації) треба висилати до Комітету Вітрильників Набережної Сторожі в Ню Йорку (**Coast Guard Sailing Committee, care of the New York Yacht Club, 37 West 44th Street**).

Приняті на службу дістануть повні права військових, включно зі звичайною платнею Набережної Сторожі у висоті, залежній від того, чи будуть виконувати службу постійно, чи тільки що деякий час.

Збірка відпадків є необхідна. При помочі уважної і совісної збірки відпадків Держави Осі утримують в руху свою воєнну машину. Неґайні потреби Америки, яка є арсеналом всіх Обєднаних Держав, є такі великі, що ми можемо приспішити перемогу тільки при помочі загальної кампанії за збіркою відпадків, яка обійме цілу державу.

Треба відпадків заліза, міди, мосяжу, цинку, алумінія, олова, ґуми, товщів, шмат, мотузів з волокна, старих мішків — щоб назвати тільки найважніші з тих матеріялів, які треба збирати. Вони необхідні, щоб поповнити припаси сирих матеріялів, яких в Америці нема подостатком, а які необхідні для воєнного виробництва. Тих матеріялів треба для переробки, для змішування зі свіжими сирівцями, як наприклад, зі свіжою ґумою, та для доповнення свіжих сирівців, яких самих замало для заспокоєння воєнних потреб.

Металевий „скреп", це ціла низка всяких предметів, від старих автомобілів до поломаних шпильок чи вішаків на одежу. Їх можна найти всюди: на стрихах, піддашах, занедбаних подвірях, в шопах, фармерських замудованнях, фабриках, старих магазинах, комірках, ґаражах, пивницях та в сотнях всяких інших закутин. Всюди треба заглянути і витягнути відтіля все, що тільки може придатися.

Та витягнути, одна справа, а доставити туди, де тих відпадків вживається для воєнної продукції, друга. Металевий „скреп" треба доставити до торговця відпадками. Він заплатить за нього залежно від ваги і продасть, куди треба. Можна також дарувати „скреп" громадським установам, що займаються збіркою. Головна річ, щоб ці відпадки дістались до гут і відливарень, де їх перетоплять і зроблять придатними для дальшого вжитку.

ВПИСУЙТЕ СВОЇХ ДІТЕЙ В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ І В ТАКИЙ СПОСІБ ЗАБЕЗПЕЧІТЬ ЇХ БУДУЧЧИНУ.

ЦЕ ЙОГО ПРАЦЯ.—Хочете знати, як працює воєнний кореспондент? Ось вам такий кореспондент при праці; десь у розбитім воєнним закопі на Західній Пустині, в північній Африці. Він не лише там працює, але й спить і їсть.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

СЕЙНТ ПОЛ, МІНН.

Український День двох громад: Мінneаполіс і Сейнт Пол.

Пересилаючи витинки місцевих газет про Український Національний День, підчас якого, як подає американська преса, виявляли українці в Міннеаполіс і Сейнт Пол свою льояльність супроти Америки, хочу додати ще кілька слів і від себе.

Отсей День, що відбувся на Басс озері, випав незвичайно гарно, бо був чудовий день. Влаштовано його заходами українських організацій, що гуртуються при укр. прав. церкві в Міннеаполіс, Мінн.

Програма була обширна. Співав хор під управою п. Ф. Лаврика. Проводив програмою наш заслужений громадянин Степан Коцюба, що виголосив вступне слово і привитав присутних. Попередила це слово молитва, яку відмовив о. А. Кість, парох укр. прав. церкви. Були теж і улюблені українські народні танки, виконані під проводом д-ра М. Гайдака. Головну промову виголосив д-р Гайдак. Була вона пристосована до часу і воєнних подій. Це була дійсно річева, обдумана і патріотична промова. З американських бесідників найкращу промову виголосив адвокат Лерой Е. Метсон. З промови видно було, що він добре обзнакомлений з історією українського народу. Говорив як така благородна людина, що відчуває, що значить гнет і поневолення та бажає з щирого серця Україні волі й визволення.

Талановий і добрий скрипак п. І. Денис відіграв скрипкове сольо.

За таке добре влаштовання Українського Національного Дня треба ще подякувати жіноцтву, бо жінки доносили до столів і приготовляли в кухні чи продавали значки і білети, або займались виставою народного мистецтва.

При кінці додам, що не видно було на тім Дні здійснювання клича, що в „єдности сила", бо багато українців не було. Думаю, що в таких випадках релігійні ріжниці не повинні нас ділити.

К. Качмарова.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

К. К. — В надісланім Вами дописі подамо так, як подано в американській ґазеті щодо цього, хто влаштував Український День. Мусить бути згідність.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS

TWIN CITIES' UKRAINIANS CELEBRATE

U. S. Loyalty Stressed on National Day

Stressing the loyalty of American Ukrainians to the United States and their support for winning the present war, Ukrainians of Twin Cities celebrated their sixth National day Sunday at Bass Lake.

"Such celebrations show the world that in a true democracy people of various races can live peacefully together and pursue their cultural affairs unmolested," Dr. Mykola Haydak, spokesman for the Ukrainian colony, said.

Fight Oppression

"Throughout centuries the Ukrainians were fighting against the forces of oppression and in the present struggle the Ukrainians of Carpatho-Ukraine were the first among nations of Europe to start active combat against the Axis in March, 1939, while defending their land against the invading Hungarian army."

Dr. Haydak said that after this war the Ukrainian nation must take its place among free nations of the globe.

Loyalty Emphasized

LeRoy E. Matson, reviewing the history of Ukraine, stressed the loyalty, preseverance and love of freedom of that nation.

Stephen Koshuba, president of the Twin Cities branch, Ukrainian Society of America, presided at the speaking program.

Among other speakers were Congressmen Richard P. Gale and Oscar F. Youngdahl, Alderman H. P. Van Cleve and Hjalmar Petersen, candidate for governor on the Farmer-Labor ticket.

Ukrainian dances and songs were presented by the Ukrainian folk ballet and chorus of Twin Cities.

(Minneapolis Morning Tribune August 31, 1942)

Єпископ про Потребу Перемоги

ВАШИНҐТОН, Д. С. — Промовляючи на зібранні християнських працівників на суспільному полі, що зібралися у Вашинґтоні на наради, архиєпископ Муні з Дітройту заявив, що якби так сталось, що нацисти перемогли, то це загналоб християнство під землю, так, як це було в самих початках християнської віри. Його промови слухали визначні громадські діячі, адвокати, професори, економісти і „сошел воркерс" з многих країн Західної Півкулі.

Зібрання було скликане з ініціятиви Краєвого Католицького Добродійного Товариства. Наради відбуватимуться у Вашинґтоні, Шікаґо, Бофало і Дітройті. Делеґати й слухачі збиратимуться в салях католицьких університетів.

Першою сесією у Вашинґтоні проводив єпископ Едвин Оґгер з Кензес Сити. На цій сесії були присутні два єпископи і ректори католицьких університетів Північної і Полудневої Америки.

Остерігаючи перед катастрофою, що наступилаб на випадок перемоги тоталітарних держав, архиєпископ Муні сказав таке:

„Християнський світ є дуже огірчений й обурений тим, що Держави Осі у варварський спосіб поводяться з жидівським населенням в завойованих ними краях.

„Християнство теж впало жертвою тоталітарних держав. І то не лиш в Польщі, але всюди, куди тільки сягнула німецька рука. Перше вона придавила дух християнства в самій Німеччині, а потому і в тих краях, що їх гітлерівці силою забрали проти волі місцевого населення. Ми, що віримо в слова св. Петра, можемо бути певні, що християнська віра і церква, основана Ісусом Христом, є непереможні. Але, якби Держави Осі виграли війну, то християнство в підбитих краях пішлоб в підземелля на кілька поколінь. Християни булиб позбавлені світла тими темними силами, що їх Папа Пій XI. в 1937 році назвав „руїнниками Християнського Заходу".

Дальше в своїм рефераті архиєпископ Муні сказав ще таке:

„Після війни, як Обєднані Держави переможуть Держави Осі, треба буде змагати до того, щоби на світі запанував правдивий християнський мир; щоби в кождій вільній державі народ мав право навчання й віри. Визначні европейські вчені мають надію, що „християнський дух стане основою справедливого мира". Треба вірити що так і буде. Бо тоді всі матимуть однаково право й однакову рівну свободу. Треба ще мати на увазі, що ця війна важна для церкви і для релігії взагалі, бо вона вирішить долю християнської віри на довгі століття".

„Це правда", сказав архиєпископ Муні, „що навчання Папи не все находять відповідний відгомін в шарах громадських діячів. Але якщо на світі має запанувати справедливий мир, то треба перевірити релігійні почування і переконання так, щоби Бог не почував себе так, як почувається чоловік між чужими йому людьми. Релігія повинна мати своє місце як в особистім так і в громадськім життю".

„Я є глибоко переконаний, говорив бесідник, „що в перебудові суспільного ладу в світі після війни, католики Північної і Полудневої Америки відіграватимуть велику ролю. Державні мужі посвячують всі свої сили на те, щоби урядові кола всіх вільних держав співпрацювали над заведенням на світі такого ладу і миру, щоби нікому не було кривди".

ФІЗИЧНИЙ ВИШКІЛ.

НЮ ЙОРК. — Нюйорський стейт вже виготував цілу програму і призначив інструкторів, в ціли фізичного вишколу чоловіків і жінок, в віці від 14 літ, до 50, щоб тим зробити їх здатнішими до воєнних завдань. Ті вишкільні центри окрему увагу будуть присвячувати хлопцям від 14 до 19 літ.

ТАКИ НЕ ДІСТАНУТЬ!

Нацисти з України нічого не дістануть. Ні з Мадярщини, Румунії й Югославії, коли іде про харчі. З одної тільки Польщі дещо дістануть. Таке пише Джордж Аксельсон з Стокгольму, як кореспондент часопису „Ню Йорк Таймс".

Куряча Память

Кажуть, що курка має дуже коротку память. Але, якби вона вміла говорити, вона обидиласяб тим закидом і відповіла, що в деяких польських редакторів та память ще коротша. Редактор „Нового Сьвята", пан П. П. Полес, пише в своїй „Дискусії" одним махом: „Недвозначно ми виступали проти Берез, передтим і тепер, остро критикували ми захоплення Заолзя..." Це вибачте, таки образа для курки. Коли ходить про Березу, то, можливо, „Нови Сьвят" десь виступав проти неї, пишучи на своїх сторінках невидним чорнилом. Тому ми не могли завважити цього. Але коли ходить про захоплення Заолзя, то „Нови Сьвят" не лиш не критикував польського уряду за те захоплення, але найвиразніше заохочував уряд до того захоплення. В нас троха память довша, тому цитуємо з памяти одну редакційну статтю того самого п. Йолеса, в тім самім „Новим Сьвєце": „Ми певні, що світ нам буде закидати, що ми хапчиві, агресори, що накинулись на Чехословаччину і заняли Заолзя. Але ми пішли туди по своє, по корінно польську територію, заселену польським населенням". Хіба скажуть редактори „Нового Сьвяту", що цього не було?

Охорона Перед Тифом

Людина може захоріти тифом кождого часу, але при кінці літа і в осени ця недуга найбільш розпаношується. Тифус є спричинений мікроскопічними бацилями — тифоїдами, — які дістаються в людське тіло через уста з поживою, водою, молоком, тощо. Мухи теж розносять заразу тифу.

Зараза тифу розноситься найбільше з молоком, хоч вода і сирі овочі та інші неварені страви причиняються до поширення тифу. Варена їда, зварене молоко і переварена вода, не мають в собі тифоїдів, хиба та людина, яка порається коло того, є заражена тифоїдами і є „носієм" тифозних бацилів. уже часто буває, що людина хоч сама здорова, але носить в собі бацилі цеї страшної недуги і є тим „носієм", що передає і поширює заразу, не знаючи цього.

Заходить питання — яким способом бацилі тифу дістаються до води, молока та іншого харчу. Звичайно через необережність і нечистоту.

Тифосні бацилі знаходяться в відходах людини, слабої на тиф, і тому є дуже важливо, щоб підчас епідемії місця для людських відходів були уражувані незвичайно санітарно. Місця, де можуть дістатися мухи, є дуже небезпечні, бо мухи розносять заразу на всяку їду, а з їдою вона переходить до людей.

Бацилі тифу є так мікроскопічні, що кілька мілионів їх може поміститись в краплині води чи молока. Вони розмножуються в людськім тілі з незвичайною скорістю і виточують отруї, так звані „таксинс", що спричинюють велику горячку, яку людський організм не все може побороти і часто та слабість кінчається смертю.

Не всі люди хорують на тиф навіть тоді, коли вони мають в собі бацилі тифа. Ніхто не знає, чому це так буває і це не є причина легковаження запобігання тій слабости. Найвизніший спосіб охорони від тифу є защіплення. Це є випробуваний і певний спосіб. Як довго триває таке забезпечення щіпленням — не знати. Лікарі радять для певности, щоб щіпитись що три роки.

Статистика виказує, що в Злучених Державах епідемії тифу дуже зменшились. Кільканацять літ тому вмирало рік-річно 50,000 людей на тиф, а тепер не вмирає і 10,000 річно. А це пояснюється тим, що в Злучених Державах, особливо по містах, звертають велику увагу на санітарні закони. Занехаяння, хоч би й на короткий час, санітарних правил, є в силі спричинити епідемію тифу. В 1927. році була в Монтреал, в Канаді, страшна епідемія тифу. Захорувало 5,000 людей, а з того померло 524 осіб. Догадуються, що ось та епідемія вибухла через хвилеве занедбання санітарних відносин в місті.

НЕ ТРЕБА ГРОМАДИТИ ГОРІВОК.

ВАШИНҐТОН. — Рада Воєнної Продукції заявила, що люди, котрі поспішно закуповують горівки і нагромаджують їх в надії, що незабаром їх не стане, поступають нерозважно. Горівок буде подостатком, бо хоч горівчаний промисл велику скількість буде віддавати на воєнні цілі, то проте буде постійно засобляти людей горівками, потрібними для цивільного вжитку.

ЖИДИ В ПРЕЗБИТЕРСЬКІЙ ЦЕРКВІ.

БЕЛФАСТ (Північна Ірляндія). — Американські вояки жидівської віри будуть мати відправи в домі молитви Презбитерської Церкви Ірляндії.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

РОЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Вільних Козаків, від. 316, відбудуться в четвер, 10. вересня, в Народнім Домі, 831 Джозеф Евеню, в годині 8. ввечір. Просимо всіх членів прийти на означений час. — Є. Геґера, гол.; Т. Олексин, кас.; В. Іванців, секр.

Жіноча Сторінка

Господармо Після Буджету

Домашна економія, яро яку стільки наслухається жінка-господиня наших часів, це оперті на наукових дослідах засади, які стараються кожде домашне господарсдво зорганізувати у такий спосіб, щоб воно приносило найкращий під господарським оглядом розподіл заробленого у родині гроша.

Приглядаючися життю кругом нас, ми нераз завважуємо, як сама лиш висота зарібків, чи великість майна не впливає на вигляд та зміст життя його посідачів. Не беремо у цьому випадку під увагу людей, у яких потреба ощаджування та громадження майна переростає усі інші. Такі типи все зачисляємо до хоробливих вимків, бо загал людей таки домагається цього, що йому людським і моральним законом справедливо належиться: за запрацьований гріш використати якнайкраще життя та його земні добра. Між цими людьми стрічаємо таких, що хоч і не за королівські приходи, і мешкають пристойно і „грішним тілом не світять", і зїлять здорово, — дітей до шкіл посилають, книжку до хати куплять, ще й заощадять дещо на чорну годину. Інші за ці самі гроші не годні звести кінців до купи: нарікають, позичають, вживають де не треба — а проте годі їм у господарці дійти до ладу.

Чому так діється? У багатьох випадках причина лежить у цьому, що люди не знають, як зароблений гріш розділити. У них в кишені гріш, а перед ними море потреб, з яких годі їм вибринути. Котрі з них найпильніші, у чому треба бути здержливим — нащо видати, а чого цілком собі відмовити? Людям по найбільшій части тяжко найти ключ для розвязки цих справ, а домашна економія хоче бути їм у цьому помічною.

Старається вона вчити людей, як уладити домашне господарство кождого маєткового ступеня, навіть найнижчого, щоб у ньому старчило гроша на усі необхідні ділянки хатних видатків. Але не на цьому кінець. Дає вона теж вказівки, як найлекше забезпечити себе перед несподіваними розходами та у кождих обставинах спромогтися на ощадність. Такий стан мож осягнути лиш тоді, коли господаримо після т. зв. буджету стараючися передбачити наперед необхідні видатки та призначуючи згори на кожду їх групу сталий відсоток, залежний від цілої заробленої суми, чи маєткового приходу родини.

Як воно практично виглядає? Щоб це вияснити, треба нам відійти дещо від теми, і перед даням відповіди приглянутися, як у більшости родин виглядає домашня грошева господарка. Чоловік заробляє і, або дає жінці усі гроші, лишаючи собі лиш на особисті видатки та позбуваючися таким робом усієї мороки щоденного витягання калитки з кишені — або дає щоднини, чи рідше, сталі суми з вказівками для жінки, на що вона має їх зужити. У першому випадку, коли трапиться жінка легкодушна, чи з малим господарським хистом — вона буде вривати на їді, хаті, чи інших необхідних видатках, щоб себе прибирати та мати „гуд тайм", або буде позбуватися гроша непродумано, з дня у день, гублячися в неплачених рахунках чи потребах, яких нема з чого заспокоїти. Та навіть як з жінки ідеальна господиня, і як вона, діставши від чоловіка нараз усі гроші, обертає ними так, що краще ніхто не потрафить — чоловік, стоячи осторонь і не проявляючи заінтересування грошевою домашньою господаркою нерідко жиє в підозрінні, що всеж — може надто багато гроша йде на хату, може ощаджується мало, чи мож булоб за зароблені гроші дістати щось ліпше, як це, що виходить з рук жінки-господині. Щоденне видавання жінці гроша без втаємничування її у загальний стан грошевих родинних справ є обидливим зводжуванням жінки до ролі купуючого за несвої гроші і веде до частих конфліктів та непорозумінь на тлі родини. Ніодної з цих систем домашні економісти не признають посуваючися так далеко, що жадають, щоб не лиш жінка визнавалася точно у грошевих зарібках родини та співпрацювала над їх розділом з чоловіком, але щоб і дітей допускати якнайшвидше до цеї родинної „господарської ради" та заставляти їх до свідомої ощадности чи посвят на добро усіх членів домашньої спільноти.

„Буджетувати" треба у цей спосіб, щоб сподіваний прихід ділити на кілька груп. У першій хата, другій їда, опісля одежа, дрібні як: світло, паливо, почта, телефон і т. п., відпочинок та розривки, обезпечення, ощадности та вклади (у хату, обстановку і т. п.). Дві перші позиції найважніші, і доперва це, що остане після їх заспокоєння треба розложити на решту. При нижчій клясі зарібків треба обмежуватися при кождій з дальших, але на думку економістів краще призначити хочби і найменшу суму на кожду з них, чим видавати гроші лиш на декотрі, поминаючи решту. Коли невелику решту пр. видамо усю на одежу, чи розривки, забуваючи хочаб за найменше обезпечення, — поступаємо без сумніву легкодушно. Колиж знова відмовимо собі і родині усього поза їдою та дахом над головою за ціну цього, щоб цілий невеликий грошевий наддаток заощадити — теж неправильно поступаємо, бо за ціну майбутности зводимо родину до найнижчої життєвої стопи. Кажуть економісти, що четверту частину доходу можемо безпечно посвятити на рент — зн. у кого на тиждень 40 дол. зарібку, може десятку заплатити за хату. Решта залежна від обставин, величини родини, місця замешкання, і саме для її економічного розподілу треба співпраці і придуманого пляну усіх членів родини. Ще декілька осторог для господинь: старатися видати менше, як призначили в буджеті, а надвишку заощадити; призначити для кождого члена хочаб найменшу суму на особисті видатки і — не ломити собі голови, коли рахунки не згоджуються на кілька чи кількадесять центів!

Лиш цей спосіб господарки після буджету може запевнити маєткову рівновагу у нутрі кождої родини та виявити себе корисним на тлі всенародної господарської системи. Бо господарка народу спирається на цьому, що люди продукують, зуживають та щадять. Ці три ділання є від себе залежними та мусять бути зі собою у рівновазі. Бо колиб пр. фабрики та люди виробляли, а ми нічого з цього не зуживали — народне господарство швидко збанкротувалоб, не находячи збуту для своїх продуктів. Подібне ділосяб, колиб ми всі ощаджували надто велику частину цього, що призначене на консумцію. Ми малиб великі ощадности по банках та грошеві запаси, але недостача попиту на товари обнизилаб їх вирібництво. У наслідках воно обнизилоб нашу життєву стопу, могло викликати безробіття та інші ускладнення у народній господарці, на чому теж стратилоб і наше індивідуальне майно.

Тому ідеалом домашньої господарки є ця, у якій зарібки, видатки та ощадність ідуть рука в руку зі собою, не вибігаючи одно перед другого, ні остаючи позаду. Можемо це осягнути придержуючися дома засад домашньої економії та цього всього, чого вона нас вчить про буджетування видатків.

Клявдія Олесницька.

ЦІКАВА КАМПАНІЯ ЗА КУПНОМ БОНДІВ. Дівчата Американської Жіночої Добровільної Служби обсіли цей „автомобіль бондів перемоги", що виїхав оноді з Бетері Плейс у Ню Йорку і має остаточно опинитися в водопаді Найагра. За закупном одного бонду за $18.75 це авто посувають одну стопу. Обчисляють, що він потребує таких 2,500,000 посунень, щоби досягнути своєї цілі.

СТАВАЙТЕ В РЯДИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ, ЯКИЙ Є НАЙБІЛЬШОЮ І НАЙСИЛЬНІШОЮ УКРАЇНСЬКО - АМЕРИКАНСЬКОЮ ЗАПОМОГОВОЮ ОРГАНІЗАЦІЄЮ.

Д-р Дейфо.

Матері в Тяжі Потребують Поживи

Коли купуєте в крамниці одяг, купець ділить всіх покупців на три роди: низькі, середні і високі (переважені). Коли ходить про будучі матері відносно поживи, мусимо придержуватися того самого поділу.

Кальорії це наче вугля, що дає людському тілу теплоту і силу. Науковими дослідами ми провірили, що недоважені жінки потребують біля 4,000 кальорій кождої днини — а переважені половину з того, яких 2,000 кальорій. Пересічна жінка потребує 3,000 кальорій.

Тому 30 літ, коли я кінчив науку в школі, ми мало знали про кальорії. По правді я ніколи про них богато не знав, аж доки не народилися пятернята. Тоді я мусів сидіти глибоко в ніч і вчитися.

Тут є ліста, що містить 1,000 кальорій і котра дає повну поживу для здоровля матері і росту її дитини.

Одна кварта молока,
одна сира ярина,
одна помаранча, (або помідор, або пів квасниці),
одна зелена листкова ярина зварена і одна тарілка зернового праження.

Коли до того додати ще тарілку риби, або мяса, дещо овочів і хліба і масла, то воно додасть знова одну тисячу кальорій. Будучі матері повинні уважати на кальорії, **що вони їдять,** бо їда дуже богато значить для них і для дитини.

Для перегляду я подаю ось тут взірець поживи на один день, котрий легко можна змінити.

На сніданок біля восьмої рано: помаранчу або квасницю або помідор видушені, сам сік. Потім добре є подати вівсяну кашку або інший пражінь з молоком і цукром. Накінець треба дати хліб з маслом, або смажений хліб і горнятко какао з молоком.

Десь біля десятої години добре є дати склянку молока з яйцем, або без.

На обід треба дати кусень мяса, риби чи яйця і бараболю, котру належить спечи „в мундурці", цілу зі скіркою і котру можна зїсти з маслом, а накінець добрий є риж на молоці.

На вечір добре їсти якусь зупу на молоці, щось в роді сметанкової зупи з помідорів чи горохової. Треба подати салату, свіжу ярину, гарно приправлену з яйцем. До того паляннички на маслі, печене яблоко з молоком, або склянка молока і це все.

Така пожива за цілий день дасть 3,000 кальорій, якраз це, що потребує пересічна вагітна жінка. Коли хто є переважений, тоді цю поживу треба зменшити. Коли хто недоважений, тоді треба збільшити, так щоби кальорії виносили 4,000.

Знаю, що многі женщини підчас тяжі тяжко працюють. Така праця вичерпує і такі жінки повинні більше їсти, щоб дістати потрібну скількість кальорій. — („Будучність Нації").

ТАРЗАН, ч. 630. Смерть в морі.

В хвилині, як Тарзана, закутого в кайдани відпроваджували до тюрми, він промовив до Івети: „Уважай добре на пана Еґаліса".

Другої ночи, Івета, що постійно сиділа біля раненого Еґаліса, з великої перевтоми здрімалася й заснула.

Ось так для Джеґера знов трапилась нагода, за котрою він пильно шукав. Він тепер міг легко задушити тяжко раненого чоловіка.

Та з другого боку виринула інша небезпека, що грозила цілому кораблеви: відорвана міна плавала по морі і до неї зближався корабель.